

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PL. ÚS 106/07-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí pléna 27. júna 2007 predbežne prerokoval sťažnosť F. K., Z., kandidáta na starostu obce Z., zastúpeného advokátom JUDr. A. B., K., za účasti Ing. M. K., starostky obce Z., pre nezákonnosť volieb starostu obce Z. konaných 2. decembra 2006 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť F. K. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 12. decembra 2006 doručená sťažnosť F. K. (ďalej len „sťažovateľ“), kandidáta na starostu obce Z. (ďalej aj „obec“) vo voľbách do orgánov samosprávy obcí konaných 2. decembra 2006, ktorou namieta nezákonnosť týchto volieb. Z jej obsahu vyplýva, že ide o sťažnosť podľa čl. 129 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a § 59 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktorou sťažovateľ namieta nezákonnosť a výsledok označených volieb.

Nezákonnosť volieb vidí sťažovateľ v tom, že:

„Členka volebnej komisie A. K. konala v rozpore s § 32 zákona č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí (...)“ z dôvodu, že pri hlasovaní „rómskych obyvateľov priamo za volebnou plentou krúžkovala hlasy aj proti vôli voličov.“

Podľa sťažovateľa bol porušený aj § 37 ods. 1 zákona Slovenskej národnej rady č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov (ďalej len „volebný zákon“) tým, že ešte pre skončením hlasovania „o 19.40 hodine boli nepoužité hlasovacie lístky zbalené, čím sa vyskytol problém pri hlasovaní dvoch voličov“ a taktiež „sčítavanie hlasov trvalo tri a pol hodiny, čo vzhľadom na 342 odovzdaných hlasov vzbudzuje isté pochybnosti o manipulácii s hlasmi“.

Ďalej v sťažnosti sťažovateľ namietal, že:

„Kandidátka na starostku, terajšia starostka obce Z. Ing. M. K. sedela s členmi volebnej komisie vo volebnej miestnosti za jedným stolom, čím bolo porušené volebné moratórium. Jej prítomnosť vo volebnej miestnosti bola potvrdená členom volebnej komisie a voličmi. Po upozornení predsedom Obvodnej volebnej komisie volebnú miestnosť na istý čas opustila, ale neskôr sa opäť vrátila a zdržiavala sa spolu so svojimi rodinnými príslušníkmi dokonca trvania volieb a počas sčítavania hlasov v budove Obecného úradu, ktorá zároveň slúžila ako volebná miestnosť.“

Na základe výzvy ústavného súdu zo 4. januára 2007 sťažovateľ už prostredníctvom svojho právneho zástupcu doplnil sťažnosť podaním doručeným ústavnému súdu 24. januára 2007. Uviedol v ňom, že jeho sťažnosť smeruje proti Ing. M. K., zvolenej starostke obce, pričom trval na dôvodoch svojej pôvodnej sťažnosti, že voľby boli zmanipulované, a navrhol ústavnému súdu vypočuť piatich svedkov (z ich mien vyplýva, že ide pravdepodobne o predsedu a dvoch členov miestnej volebnej komisie, svedka zo S. a svedkyňu J. K., Z., ktorej bydlisko je totožné s adresou sťažovateľa).

Súčasne predložil ústavnému súdu aj čestné vyhlásenia občanov obce, ktorí mu

odovzdali hlasy vo voľbách na funkciu starostu.

Na základe uvedených skutočností navrhol ústavnému súdu, aby vyniesol tento nález:

„Ústavný súd Slovenskej republiky voľby starostu obce Z. a voľby poslancov Obecného zastupiteľstva Obce Z. konané dňa 2. 12. 2006 vo volebnom obvode Z. vyhlasuje za neplatné.“

II.

Ústavný súd sťažnosť predbežne prerokoval podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde, pričom skúmal, či spĺňa zákonom predpísané (všeobecné a osobitné) náležitosti podľa § 20 ods. 1 a 2, podľa § 59 a § 60 zákona o ústavnom súde a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vrátane dôvodu spočívajúceho v prípadnej zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti.

Ústavný súd uplatňuje svoju právomoc vyhlásiť voľby za neplatné alebo zrušiť výsledok volieb podľa § 63 ods. 1 zákona o ústavnom súde iba vtedy, ak ku porušeniu volebného zákona dôjde spôsobom ovplyvňujúcim slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti, pričom na uplatnenie tohto oprávnenia sa vyžaduje hrubé alebo závažné porušenie, prípadne opätovné porušenie ustanovení zákonov upravujúcich prípravu a priebeh volieb (napr. PL. ÚS 17/94 a PL. ÚS 18/99). Porušenie volebného zákona musí dosahovať takú intenzitu, ktorá je spôsobilá založiť následok spočívajúci v nezákonnosti výsledku volieb (PL. ÚS 14/99). Porušenie ústavnosti a zákonnosti vo fáze samotných volieb môže mať za následok tak vyhlásenie volieb za neplatné, ako aj zrušenie výsledku volieb. Ak boli zistené také závažné ústavné, resp. zákonné nedostatky, ktoré nemožno kvantifikovať z hľadiska správnosti výsledku, prichádza do úvahy záver o neplatnosti volieb. Základným a podstatným predpokladom pre zrušenie výsledku volieb, prípadne pre vyhlásenie volieb za neplatné je však vždy preukázanie takých porušení volebného zákona, ktoré odôvodňujú záver o inom legitímnom výsledku volieb (PL. ÚS 50/99).

Súčasťou zákonných náležitostí sťažnosti sú aj dôvody, pre ktoré sa voľby napádajú, s označením dôkazov [§ 60 ods. 1 písm. b) zákona o ústavnom súde]. Vzhľadom na význam volieb v demokratickej spoločnosti a z neho vyplývajúcu prezumpciu ich ústavnosti a zákonnosti je na sťažovateľoch, aby v záujme prijatia ich sťažnosti ústavným súdom na ďalšie konanie (pri predbežnom prerokovaní) označili také dôkazy, ktoré vzhľadom na konkrétne okolnosti prípadu nasvedčujú, že tvrdenia sťažovateľov o neústavnosti alebo nezákonnosti volieb sú reálne možné, prípadne pravdepodobné a zároveň sú spôsobilé preukázať porušenie volebného zákona odôvodňujúce záver o inom legitímnom výsledku volieb.

Po predbežnom prerokovaní sťažnosti dospel ústavný súd k záveru, že sťažovateľ neoznačil a ani ústavnému súdu nepredložil dôkazy spôsobilé preukázať skutočnosti, ktoré by mohli mať priamy a podstatný vplyv na zverejnený výsledok označených volieb.

Z obsahu vyžiadanej zápisnice príslušnej miestnej volebnej komisie z 2. decembra 2006 ústavný súd zistil (v rozpore s tvrdením sťažovateľa, ktorý uviedol, že počet oprávnených voličov v obci bol 354, odovzdaných platných hlasovacích lístkov bolo 342 a on získal vo voľbách 118 platných hlasov), že sťažovateľ vo voľbách na funkciu starostu kandidoval pod poradovým číslom 2 a získal v nich 115 hlasov (sťažovateľ predložil ústavnému súdu v prílohe sťažnosti čestné vyhlásenie podpísané 113 osobami, ktoré vyhlásili, že mu ako oprávnení voliči vo voľbách starostu odovzdali svoj hlas). Ďalej zistil, že v zoznamoch voličov v obci bolo zapísaných 392 osôb a z celkového počtu 348 vydaných obálok bolo voličmi pre voľby starostu obce odovzdaných 337 platných hlasovacích lístkov. Z tejto zápisnice tiež vyplýva, že zvolená kandidátka na funkciu starostu získala 180 hlasov. Rozdiel v počte získaných platných hlasov predstavuje 65 hlasov v prospech zvolenej kandidátky Ing. M. K.

Sťažovateľ namietal porušenie ustanovenia § 32 volebného zákona v súvislosti s postupom členky volebnej komisie A. K., ktorá „*pri hlasovaní rómskych obyvateľov priamo za volebnou plentou krúžkovala hlasy aj proti vôli voličov*“ a ako dôkaz k tomuto tvrdeniu zaslal kópiu čestného vyhlásenia Š. T. (bez uvedenia dátumu a bližšieho označenia

jeho adresy a ďalších identifikačných údajov), ktorý uviedol: „*Čestne prehlasujeme, že počas hlasovania členka volebnej komisie A. K. a člen komisie F. F. sa zdržiavali v priestore vyhradenom na hlasovanie a krúžkovala za kandidátov na starostu a poslancov, čím zneužila ich nevedomosť o tom, že členovia komisie sa nesmú zúčastniť pri hlasovaní voličov.*“

Sťažovateľ však k namietanému porušeniu § 32 volebného zákona nepredložil ústavnému súdu žiadny dôveryhodný dôkaz o tom, že vo viacerých prípadoch došlo ku krúžkovaniu hlasovacích lístkov rómskych voličov členkou volebnej komisie v prospech zvolenej starostky. Označenie dôkazov spôsobilých preukázať tvrdenia sťažovateľa, že členka volebnej komisie krúžkovala hlasovacie lístky proti vôli voličov v priestore vymedzenom na úpravu hlasovacích lístkov vyžadovalo, aby sťažovateľ týchto voličov v sťažnosti riadne označil (uvedením dostatočných identifikačných údajov umožňujúcich ich vypočutie), prípadne uviedol aj počet týchto prípadov. Bez splnenia tejto procesnej povinnosti „zostáva“ uvedená námietka sťažovateľa iba „v polohe všeobecného tvrdenia“.

Obdobný záver možno vyvodiť aj vo vzťahu k poznámke sťažovateľa, že doba na „*sčítavanie hlasov*“ vzhľadom na ich počet „... *vzbudzuje isté pochybnosti o manipulácii s hlasmi*“. Zápisnica miestnej volebnej komisie bola vyhotovená a podpísaná všetkými členmi komisie a zapisovateľom 2. decembra 2006 o 23.00 h. Doba od skončenia hlasovania po vyhotovenie zápisnice zahŕňala viacero úkonov súvisiacich so spočítaním hlasov a zistením výsledkov volieb a týkala sa aj volieb poslancov obecného zastupiteľstva, nielen voľby starostu obce. Nikto neodmietol zápisnicu podpísať a v časti „*Prehľad uznesení, ktoré komisia prijala...*“ nie je uvedené žiadne uznesenie, ktoré by riešilo prípadné námietky voličov a členov volebnej komisie k nezákonnému priebehu volieb. Ani sťažovateľ neuviedol konkrétne skutočnosti a neoznačil akýkoľvek dôkaz o prípadnom nezákonnom zásahu do procesu sčítavania hlasov a zisťovania volebného výsledku, a preto nepovažoval ústavný súd sťažovateľovu „*pochybnosť*“, resp. „*podozrenie*“ o „*manipulácii s hlasmi*“ za dostatočný dôvod na prijatie sťažnosti v tejto časti na ďalšie konanie.

Sťažovateľ taktiež namietal, že počas volebného dňa sa starostka obce po určitý čas zdržiavala vo volebnej miestnosti (neskôr v priestoroch obecného úradu, kde bola aj volebná miestnosť), čím došlo k porušeniu volebného moratória. Podľa jeho tvrdenia došlo tiež k porušeniu § 37 ods. 1 volebného zákona pri hlasovaní dvoch voličov tesne pred ukončením volieb o 19.40 h, keď „*boli nepoužitú hlasovacie lístky zbalené...*“.

Ústavný súd vychádzajúc zo sťažnosti a berúc do úvahy konkrétne okolnosti prípadu skúmal, či namietané skutočnosti mohli podstatným spôsobom ovplyvniť celkový výsledok volieb starostu obce a či jednotlivé dôkazy označené sťažovateľom signalizujú natoľko hrubé a závažné porušenie volebného zákona, ktoré by odôvodňovalo konanie ústavného súdu o sťažnosti sťažovateľa a následné vyhlásenie volieb za neplatné (m. m. PL. ÚS 4/03) a zistil, že to tak nie je.

Aj keď volebný zákon neumožňuje, aby sa počas volieb do orgánov samosprávy obcí ktorýkoľvek kandidát na starostu zdržiaval vo volebnej miestnosti (alebo pred ňou) mimo času nevyhnutného na vykonanie volebného aktu, hoci len za účelom sledovania priebehu volieb, pretože aj takýto styk s voličmi, ku ktorému pritom nevyhnutne dochádza, je vlastne stykom kandidáta s voličom a môže byť pochopený (vzhľadom na to, že k nemu dochádza bezprostredne pred vykonávaním volebného aktu) aj ako činnosť kandidáta zameraná na podporu vlastnej kandidatúry, v okolnostiach danej veci nie je možné prípadnú prítomnosť zvolenej starostky považovať za také závažné porušenie ustanovení volebného zákona o zákaze vedenia volebnej kampane počas volieb, ktoré mohli ovplyvniť ich konečný výsledok. Ústavný súd v tejto súvislosti taktiež poznamenáva, že v malých obciach, akou je obec Z. s 392 oprávnenými voličmi, prítomnosť kandidátov v budove, kde sa nachádza volebná miestnosť počas volieb, nemôže rozhodujúcu časť voličov vôbec ovplyvniť v ich rozhodovaní. Podľa názoru ústavného súdu voliči v malých obciach na rozdiel od miest sú totiž formovaní vo svojich rozhodnutiach bezprostrednými a každodennými skúsenosťami s obcou a s jednotlivými kandidátmi zvlášť a práve tie sú základom ich voľby (obdobne napr. PL. ÚS 13/03).

Ústavný súd tiež preskúmal aj predložené čestné vyhlásenia voličov (v počte 118), ktorí údajne volili sťažovateľa vo voľbách, a zistil, že ani tie nemožno považovať za relevantný dôkaz, pretože nie sú úplné (neobsahujú údaje o osobách a o ich trvalom pobyte, u väčšiny chýbali rodné čísla, v piatich prípadoch chýbali aj podpisy, a osoby, ktoré čestné vyhlásenia podpísali, svoj podpis úradne neoverili).

Vo voľbách na funkciu starostu bolo odovzdaných celkom 11 neplatných hlasovacích lístkov. Ústavný súd prihliadol aj na tú skutočnosť, že všetci voliči, ktorí čestné vyhlásenie podpísali (išlo o 113 voličov), odovzdali svoj hlas v prospech sťažovateľa, čomu zodpovedá aj výsledok volieb.

Vzhľadom na to ústavný súd dospel k záveru, že neexistujú dostatočné dôvody na prijatie sťažnosti na ďalšie konanie a následné vyhlásenie volieb za neplatné, a preto sťažnosť v časti namietajúcej nezákonnosť volieb starostu obce podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť odmietol.

Ústavný súd na záver poznamenáva, že i keď sťažovateľ v petite sťažnosti žiadal vysloviť aj neplatnosť volieb poslancov obecného zastupiteľstva, z obsahu sťažnosti vyplýva, že nezákonnosť a ani výsledok týchto volieb podanou sťažnosťou nenapádal, preto sa ňou ústavný súd v tejto časti nezaoberal. Navyše podľa zápisnice miestnej volebnej komisie v týchto voľbách na funkciu poslanca ani nekandidoval (preto nie je na podanie sťažnosti, pokiaľ ide o voľby poslancov do obecného zastupiteľstva, aktívne procesne legitimovaný).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. júna 2007